

Verslag van de Raad van toezicht

Regulier overleg met het College van bestuur

In 2022 waren er vier formele overlegbijeenkomsten van de Raad van toezicht met het College van bestuur. Een belangrijk én telkens terugkerend thema in elk van deze bijeenkomsten was de ontwikkeling van de instellingsstrategie voor de komende jaren, met als resultaat de presentatie van het nieuwe instellingsplan voor de periode 2023-2027, getiteld 'Met open mind'. De Raad van toezicht keurde dit plan in het najaar goed, na de verkregen instemming van de Gezamenlijke vergadering van Ondernemingsraad en Studentenraad. In maart ontving de Raad van toezicht een update over de campusontwikkeling in Heerlen, waar zich de hoofdvesting van de Open Universiteit bevindt. Hierbij werd de Raad geïnformeerd over de ingezette verkenning naar twee mogelijke scenario's: aanhouden van de huidige campus respectievelijk verhuizen naar een nieuwe locatie in Heerlen. In beide gevallen zal sprake zijn van een majeure investering. Voorop staat dat de Open Universiteit haar medewerkers een aantrekkelijke, inspirerende en faciliterende werkomgeving wil bieden.

Een andere update betrof de IT-transitie die in uitvoering is binnen het programma van de Digitale OU. Verder besprak de Raad de managementletter van de externe accountant (PwC). Conclusies van de accountant waren onder meer: de 'key controls' van de belangrijkste processen voldoen aan de daarvoor geldende vereisten, het volwassenheidsniveau van de administratieve organisatie is goed op orde en er is sprake van een gezonde financiële positie.

Daarnaast waren er ook bevindingen die om opvolging vroegen; deze hebben onder andere betrekking op het verbeteren van de interne beheersing van de IT-transitie en op beter naleven van Europese aanbestedingsregels.

Vanwege het naderende einde van de tweede benoemingstermijn van drs. Philippe Raets als lid van de Raad, werd de procedure gestart om in zijn opvolging te voorzien.

In juni keurde de Raad het jaarverslag 2021, bestaande uit het bestuursverslag en de jaarrekening, goed. Het financiële resultaat over 2021 bedroeg 3,6 miljoen euro positief.

De Raad ontving updates over de financiële ontwikkeling in de eerste maanden van 2022.

Daarnaast werd – in relatie tot het traject van de ontwikkeling van de instellingsstrategie – met het College van bestuur overlegd over de topstructuur van de Open Universiteit. In het verlengde daarvan startte de Raad de procedure om tot herbenoeming te komen van prof. dr. Theo Bastiaens als rector magnificus, in verband met het aflopen van diens eerste benoemingstermijn op 1 januari 2023.

De Raad overlegde met het College van bestuur over het thema kennisveiligheid en cybersecurity en de inspanningen van de Open Universiteit op dat gebied. In september was het door de Inspectie van het Onderwijs aangekondigde onderzoek naar onterechte graadverlening binnen het contractonderwijs onderwerp van gesprek. In totaal gaat het om 131 onderwijsdeelnemers die hierdoor geraakt worden, van wie 63 een ten onrechte verleende graad hebben ontvangen.

De Raad benadrukte richting het College enerzijds de zorgplicht van de universiteit voor deze onderwijsdeelnemers. Anderzijds vroeg de Raad het College lering te trekken uit het gebeurde, inclusief het treffen van maatregelen die herhaling voorkomen.

De Raad van toezicht nam – na het doorlopen van de daartoe ingezette procedure – het besluit om dr. Gerard Schouw bij de minister van OCW voor benoeming voor te dragen als lid van de Raad, ter opvolging van drs. Philippe Raets.

De Raad herbenoemde prof. dr. Theo Bastiaens als rector magnificus per 1 januari 2023 voor een termijn van vier jaar.

In september werd de procedure gestart om in de opvolging van prof. dr. Vanessa Evers (lid Raad van toezicht) te voorzien. Zij zal in het voorjaar van 2023 afscheid van de Raad nemen.

Daarnaast werd de procedure ingezet voor het aantrekken van een nieuwe voorzitter van het College van bestuur. Hierbij is de opvolging van interim-voorzitter prof. dr. Frank van der Duijn Schouten aan de orde, die de universiteit op 31 augustus 2023 zal verlaten.

De Raad besprak met het College het plan om in Den Haag een nieuw studiecentrum van de Open Universiteit te realiseren, waarbij gezamenlijke huisvesting met enkele andere organisaties beoogd wordt.

De Raad was het met het College eens, dat het van strategisch belang voor de universiteit is om van deze opportuniteit gebruik te maken. De zichtbaarheid van de universiteit bij overheid, landelijke politiek en bedrijfsleven kan hiermee worden vergroot en de samenwerking met andere universiteiten worden gefaciliteerd.

In de septembervergadering nam de Raad kennis van de (eerste) rapportage van de ombudsfunctionaris van de Open Universiteit (drs. Henri van Montfort).

De Raad ontving verder updates over de IT-transitie, kennisveiligheid en de campusontwikkeling in Heerlen.

In december besprak de Raad de financiële ontwikkeling in 2022. Een punt van zorg daarbij was de ontwikkeling in de onderwijsafzet in het reguliere bachelor- en masteronderwijs in het laatste kwartaal van het verslagjaar. Na een positieve ontwikkeling in het eerste deel van het jaar lieten met name de laatste maanden van 2022 een duidelijke terugval zien. Vanwege het per 1 september 2022 aflopen van de overheidsmaatregel inzake halvering van het collegegeld werd een terugval wel verwacht. Echter, de mate van de terugval en ook het feit dat er ultimo 2022 nog geen tekenen van verandering zichtbaar waren, zijn aanleiding om de ontwikkelingen nauwgezet te blijven volgen en de marketing van het onderwijsaanbod van de Open Universiteit aan een nadere efficiëntietest te onderwerpen.

De begroting 2023 werd door de Raad goedgekeurd. Deze begroting sluit met een exploitatietekort van 2,9 miljoen euro. In de begroting zijn omvangrijke budgetten gereserveerd voor de uitvoering van strategische initiatieven, Kwaliteitsafspraken en een budget om uitvoering te geven aan de speerpunten uit het nieuwe instellingsplan. Daarnaast zijn in de begroting additionele middelen opgenomen voor de uitvoering van de instellingsbrede IT-transitie.

Met het College van bestuur werd overlegd over de afwikkeling van de kwestie rond de onterechte graadverlening in het contractonderwijs. Daarnaast werd de stand van zaken in het traject van de campusontwikkeling in Heerlen besproken. Verder nam de Raad met instemming kennis van het voorziene portfolio voor de Kwaliteitsafspraken voor 2023 en het daarover gevoerde overleg tussen College van bestuur en medezeggenschap.

Andere gespreksonderwerpen waren: de stand van zaken in verschillende wervingsprocedures en de bezoldiging van Raad van toezicht en College van bestuur.

Overige overlegmomenten

Naast de genoemde overlegbijeenkomsten waren er gedurende het jaar meerdere andere overlegmomenten tussen de Raad van toezicht en het College van bestuur, waarbij de strategieontwikkeling in relatie tot het nieuwe instellingsplan het centrale thema was.

In maart vond een overleg plaats met het centrale managementteam van de Open Universiteit.

In een aantal themabijeenkomsten werd de Raad geïnformeerd over de kernactiviteiten van faculteiten op het gebied van onderwijs en onderzoek en over het voorziene portfolio van de nieuwe dienst Marketing en relatiebeheer.

Horizontale dialoog: overleg met de centrale medezeggenschap (Ondernemingsraad en Studentenraad)

In 2022 overlegde de Raad in totaal drie keer met de centrale medezeggenschap, waarvan één keer in een plenaire setting. De commissie Medezeggenschap van de Raad overlegde twee keer met een delegatie van de centrale medezeggenschap. Besproken werden onder meer: de ontwikkeling van het nieuwe instellingsplan, de IT-transitie, werkdruk in de organisatie, de kwestie rond de onterechte graadverlening, kwaliteitszorg in het onderwijs, en de lopende wervingsprocedures, waaronder de procedure voor de nieuwe bestuursvoorzitter.

Samenstelling Raad van toezicht

In september 2022 nam drs. Philippe Raets afscheid als lid van de Raad van toezicht. Hij werd per 1 november 2022 opgevolgd door dr. Gerard Schouw. Voor het overige waren er geen veranderingen in de samenstelling.

In het najaar van 2022 werd de procedure gestart om in de opvolging te voorzien van prof. dr. Vanessa Evers; zij zal de Raad in het voorjaar van 2023 verlaten. De Raad was ultimo 2022 als volgt samengesteld: drs. René Smit (voorzitter), prof. dr. Marijk van der Wende (lid en tevens vicevoorzitter), dr. Ellen de Brabander, prof. dr. Vanessa Evers en dr. Gerard Schouw.

De Raad van toezicht heeft vier commissies: de commissie Onderwijs en Onderzoek (prof. dr. Marijk van der Wende, prof. dr. Vanessa Evers), de commissie Medezeggenschap (drs. René Smit, drs. Philippe Raets; na diens afscheid van de Raad tijdelijk waargenomen door dr. Ellen de Brabander), de Auditcommissie (dr. Ellen de Brabander, drs. René Smit) en de Benoemings- en remuneratiecommissie (drs. René Smit, prof. dr. Marijk van der Wende).

De commissie Onderwijs en Onderzoek kwam twee keer bijeen. In de bijeenkomsten kwamen onder meer de volgende thema's aan de orde: de voortgang in de uitvoering van de Kwaliteitsafspraken, het centrale onderwijsdashboard, ontwikkelingen in het onderwijsportfolio van de Open Universiteit, de kwestie rond de onterechte graadverlening, en kwaliteitszorg. Daarnaast was er een overleg van de commissie Onderwijs en Onderzoek met een delegatie van de medezeggenschap.

De Auditcommissie kwam in 2022 niet bijeen. Wel was er periodiek overleg over diverse onderwerpen tussen een commissielid (dr. Ellen de Brabander) en de directeur Finance en control respectievelijk de externe accountant.

De Benoemings- en remuneratiecommissie kwam enkele keren bijeen, met name voor de begeleiding van de wervingstrajecten voor een nieuw lid van de Raad en de nieuwe voorzitter van het College van bestuur, en voor de voorbereiding van besluitvorming over de herbenoeming van de rector magnificus.

De commissie Medezeggenschap kwam twee keer bijeen voor overleg met de centrale medezeggenschap.

Samenstelling College van bestuur

In de samenstelling van het College van bestuur waren geen wijzigingen in het verslagjaar. De Raad herbenoemde prof. dr. Theo Bastiaens als rector magnificus. De herbenoeming geldt voor een periode van vier jaar, ingaande op 1 januari 2023.

In het najaar van 2022 werd de procedure gestart voor het aantrekken van een nieuwe voorzitter van het College van bestuur. De nieuwe bestuursvoorzitter zal de huidige interim-voorzitter, prof. dr. Frank van der Duijn Schouten, op 1 september 2023 opvolgen.

Code goed bestuur universiteiten

Onder verwijzing naar de Code goed bestuur universiteiten was de Raad van toezicht in 2022 van oordeel dat 'onafhankelijkheid' werd gewaarborgd. Bij zijn werkzaamheden ziet de Raad erop toe dat de inzet van publieke middelen door de Open Universiteit voldoet aan de vereisten van rechtmatigheid en doelmatigheid. Hieraan wordt aandacht besteed tijdens de behandeling van de begroting, de jaarrekening en andere documenten die de bedrijfsvoering van de Open Universiteit betreffen, waaronder de managementletter van de externe accountant en periodieke rapportages over vermogenspositie en risicobeheersing.

Overig

De voorzitter respectievelijk vicevoorzitter van de Raad nam deel aan het periodieke landelijk overleg van voorzitters van Raden van toezicht.

In het geldende bestuurs- en beheersreglement (goedgekeurd door de Raad in 2020) werden in het verslagjaar geen aanpassingen aangebracht.

In het verslagjaar waren er geen meldingen van transacties waarbij sprake is van tegenstrijdige belangen van materiële betekenis.

De Raad van toezicht bedankt medewerkers, studenten, alumni en College van bestuur voor hun betrokkenheid bij en inzet voor de Open Universiteit.